

**ПЕРЕДПАТА на „РУСЛАНА“**

вносить: в Австрії:  
на цілий рік . . . . . 24 К  
на пів року . . . . . 12 К  
на чверть року . . . . . 6 К  
на місяць . . . . . 2 К

**За границею:**

на цілий рік: зі щоденною ви-  
сылкою 7 доларів або 14 рублів;  
з висылкою двічі в тиждень 6 до-  
ларів або 12 рублів; з висылкою  
щодня 5 доларів або 10 руб.  
Щодня члено по 10 сотяків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конт. почт. щадниця ч. 98.704.

# РУСЛАН

**ХРИСТИЯНСЬКО-СУСПІЛЬНИЙ ДНЕВНИК.**

„Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,  
бо руоче ми серце і віра руска“ — З Русланових польмія М. Шашевича.

Виходить у Львові щодня крім  
неділь і руских свят о 5 год  
по полудні. — Редакція, адміні-  
страція і експедиція „Руслана“  
при ул. Хмельовського ч. 15, II  
поверх. Експедиція місцева  
в Агенції Соколовського ул. Я  
гайлонська ч. 1.

Рукописи звертає ся лише на  
попередню засторогу.

Рекламації лише неопечатані  
вільні від порта. — Оповідки  
звичайні приймають ся по ціні  
20 с. від стрічки, а в „Надіє-  
нім“ 40 сот. Подяки і признан-  
ня донесеня по 30 сот. від стрічки.

## Всепопольска „висша“ культура.

(X) З того часу, як всепопольські Варшавяки стали верховодити в нашій країні і з підмогою „Slow-a Polsk-ogo“ підбурювати польську суспільність проти Русинів, довели они до нечуваного перед тим у нас заострення міжнародних взаємин. В своїм поступованю не тільки супроти Русинів, але й супроти інших польських сторонниць завели они політичну методу занесену з Росії, де всякий инший погляд, всяке инше перекозання, всякий инший рух ломить ся грубою насиллю, якою визначили ся там чорносотенці. А що всяке гноблене і всяка насила викликає після правил природи ошп і відшп, отже й з руского боку крайній живла почали переймати сю методу всепопольску в обороні прав Русинів і з того powodu доходило не раз до небувалих давнійше у нас подій. Досить пригадати завзяте в університетській справі і такі инші події. Тоді то всепопольські редактори і політики надягали на себе тогя Катонів і з незвичайним обуренем пятавали ці події яко випливи „гайдамацтва“, „гайдамацкої дичи“, некультурности, висували супроти тих подій „висшність“ своєї культури. Тимчасом все те було винесене з всепопольської школи, взорованої на чорносотенній культурі і політичній методі, се було овочем того посіву, яким засівали нашу галицьку ниву такі сівачі, як усякі Грабські, Васілевські, Грушецькі і т. п. Який посів, такі плоди, яке дерево, такі овочі!

Колиж хто ще мав деякі сумніви що до тої методи всепопольської, якою ці псевдовародні демократи намагали ся і намагають ся насаджувати свою „висшу культуру“ в нашій країні, то міг впевнитися наглядно минавшої неділі, на так званим вічу на львівській радниці, на основі подій, що відбули ся після сего віча у Львові і з голосів всепопольского дневникарства. Се віче вібране головою заходами бувшого комісара і відомого з завзятого гноблення Русинів ще в Тернополі і околиці, Пашку Дзюкаго (помен омен!), на котрім

під комендою всепопольского generalissimus-а Грабского засіли навіть такі гофрати як Ридигер, Туліле і такі слабоумні величини, як Старжинський і Ценьський, зложило наглядні докази, чога малоб ся сподівати населене нашого краю, наколоб керма краю опинилась в їх руках.

Наколи звітняк, професор і бувший ректор університету, бувший міністер і тайний радник цісарский понижав ся у своїй промові до того, чога підбурювати проти руского населеня і в хвалі, коли підготовляв ся порозуміне поміж обома тут поселеними народами, визивав Русинів, начеб то з ними була зроблена якась „умова“ чога побіч памятникя гр. Потоцкого поставити на валах також памятник яго убийникови. Коли отже навіть такі провідники всепопольські, що займають видні становища, послугують ся такою методою, чога сподівати ся по инших?! Нічога отже дивного, що ціле віче „obywatelskie“ було настроєне терористично і не допустило до слова віцепрезидента д-ра Рувовского, запрошеного умисно на се віче, чога яго обкидувати нечуваними обидами так, що був приневолений вийти із салі. А тому також не можна чудувати ся, що презес Izby rękodzielniczej Шірмер виступив з погрозами против рускої обструкції соймової і домагав ся, чога до сойму ввустити „rękodzielników, to oni sobie już poradzą z obstrukcją“.

Голос Шірмера, се тільки відгомін тих подоляків соймових, котрі напірали на покійного маршалка, чога приміняв lex Urbański, значить, повикладав русках послів із соймової салі. Оттакою методою чорносотенною хотіли всепопольські політики довести до уздоровлення сойму, до полагоди польско-русского питання і спору.

Чиж можна дивувати ся, що після такого настрою і на коменду generalissimus-а всепопольского, професора університету Грабского, похід рушив на місто і погуляв собі по чорносотенськи в редакціях „Gazeta Rogońska“ і „Wiek Nowy“ і тут осягнув уже сам вершок „висшої культури“?!

Мабуть тепер розкриють ся очи суспільности і польської і рускої (коли ще хто небудь

мав які сумніви), до якого ладу в Галичині змагають всеполяки і подоляки та їх союзники Дудкевичівці. Недільні події викликані під комендою всеполяків, повинні отверезити і тих противників компромісної реформи, котрим здавало ся, що „сумніве їм не позволяє“ її поширати.

## Допись зі Станіславава.

(Потреба інформацій в щоденній часописи. — „Власна Поліч“. — Прасовий фонд. — Пресово тов. ім. св. Йосафата. — Інститут Непорочного Зачаття Пр. Д. М. — Будова станіславської Створонігій. — „Церковна штука“. — Інститут СС. Василянко і їх школи. Новіціят — Дім сиріт. — СС. Службниць Пр. Д. М. і їх Захоронки. — Давні і нові церкви в Станіславві. — Товариство „Родина“. — Соромна рубрика. — Станіславська орієнтація).

(Дальше).

Захоронки та доми СС. Службниць Пр. Д. М. Хто з нас тут на галицькій Україні не стрітив доси явища черниці, що спішить до хорого, аби нести єму молитву і потіху духовну а родині поміч і догляданю недужого або що горне до себе і тулить дрібну дїтвору зжхлюючи її в захоронці та навчаючи молитви а часто рідної мови, яку дитина несе до дому, чога пригадати родичам, чога й она колись, ще під сільською стріхою, нею говорили, а в місті серед злиднів та чужого окруженя її затратили, — або що спішить до дому Божого, аби пристроїти престіл і прикрасити яго цвітями в маю, місяця Марші...?

Дійсно, хто слідить за діяльністю тих Сестер від першого їх основаня аж до найновіших часів, з їх новіціятю в Крестонополі і сорок кількома домами, розсіяними по цілім краю, в далекій Канаді, Бразилії, між нашими братами Русинами в Хорвації, хто бачить, який вклад пожертвованя і праці они дають своему народови, які неоцінені заслуги положив той чин, працюючий в найширших, бо усіх верствах нашої суспільности коло вихованя молодого покоління і відділюючий на

ціле скружене — як пр. зміняє ся не то поведене населеня, але навіть вигляд тих сіл, де Сестри осіли — той з глибини душі шле вдячну молитву за того монаха, укритого творця і основника сего зремадження, що ще в часі своїх студій і новіціятю вилелїав гадку а опісля, тому 25 років дав їй жите — о благословеня Боже для яго твору, о сповненя усіх яго дальших задушевних намірів і бажань...!)

В Станіславві є доси три доми СС. Службниць. Головний дїм при духовній семінарії, де Сестри ведуть кухню і 2 захоронки, одна в Кнігинині-селі, друга в Кнігинині-Бельведері. Намірене отворене захоронки-фрєблівки для дїтей тутешної інтелігенції в середмістю не увінчало ся успіхом, бо за мало зголосило ся дїтей. Зате повстане небавом ще одна захоронка на третім передмістю а то в Кнігинині-колонії. Товариству „Захоронка“ удало ся набути недавно на тім передмістю прегарну реальність, а так простору, що можна було її розділити між 3 інституції а то: під дїм для захоронки, дїм читальні „Просвіта“ і під нову церкву, що має там станути. Се в Станіславві вже четверта церква з ряду, бо крім церкви катедральної і не дуже то давно поставленої церкви в Кнігинині-селі збудовано, посвячено і віддано минулого року до ужитку вірних церкву в Кнігинині-Гірці, по противнім бої величичного двірця, чога своїм прегарним та легким стилем захоплює подорожного, доїзджачого зі Львова на дворець станіславський. Намірена будова монастирської церкви в ул. Заболотівській, то вже була би пята.

Згадаю реальність в Кнігинині-колонії положену в головній улиці, що стоїть лицем перед вибудованим недавно польским костелом, куплено за розмірно дешеву ціну, бо на ній був заінтабульований тягар досмертного

1) Годить ся тут згадати про нашого ветерана-народолобця ВПр. О. Шамбеляна Кирила Селецкого з Жужля, чога також потрудив ся з великим успіхом для сеї вельми важної ідеї і положив до єї здійсненя перші почини. — Ред.

## Віра в Непорочне Зачате Божої Матери на Лемківщині і пісні при тілах небіжчиків.

(Конець.)

При тій нагоді подаю ще дві другі пісні, записані від тоїж невісти, а співані тут при тілі померших. По укінченю одної пісні, яку проводить звичайно якась старша невіста з легенька і дуже жалісливо при помочи других невіст і дівчат, частують ся, при чім говорять: „здраві співайте“; здраві співайте“ відповідають співаючі.

Пісня о „Дзядку“.\*)

Ішов Дзядок по сьвітоньку,  
Трафив до богача:  
Прийміть мене, добрі люде,  
Бо ма ту ніч зашла.

Ми тя, Дзядку, не приймеме,  
Бо ми тя не знаме.

\*) „Дзядок“, старець, то сам Пан Біг — повідають.

Не маш ту де почувати,  
Ідь же собі дале.

Ішов Дзядок, не преставав,  
Трафив на худогу (убогу);  
Щирим сердцем го витав,  
Подобат ся Богу.

Дала бим ти їсти, пити  
Ізо щирої души,  
Не мам муки, ані соли,  
Жаль ми серце крушить.

Дав їй Дзядок муки, соли,  
Мала вишитока надост.  
Взяла Дзядка на гостину  
На велику радість.

На Бога тя оставляю,  
Статочна невісто.  
Жебис ти мнов не горділа,  
Як я по тя пришло.

Зослав Пан Біг то Ангела,  
Би ся сповідала.  
Духовний її вислухав —  
В порох розсипалась.

А духовни, собі ровни,  
Красні одправляли,

А Ангели душу вели,  
До неба ю взяли.

„Тот порошок, як горошок,  
Красно позбирайте,  
До труноньки по легоньки  
Красно поскладайте.“

Тот порошок, як горошок,  
Красні позбирали,  
До труноньки по легоньки  
Красні поскладали.  
Амінь.

„Здраві співайте!“  
„Здраві слухайте!“

Пісня о смерті.

„Єще сонце не заходить,  
Спати положуся,  
До сповіди не ходжую,  
Богу не молю ся.“

„І воюеш, і збиткуеш,  
Грішний чоловіче.  
Не одгадаеш, не побagneш  
Де тя смерть посіче.“

„Бо то не рік, не година,  
Ані триста рбчків.  
Треба на сьвіт зумирати  
На наш вічний сибікй.“

Но уважай, чоловіче,  
На остатні дари:  
Бо як возьмуть грішне тіло,  
Положать на марі.

Бо як возьмуть грішне тіло  
До гробу темного,  
Закопають, і на очи  
Не видиш нікого.“

„Як задзвонять во всі дзвони  
О смертній годині,  
Поклоню ся всему сьвіту  
І своій родині.“

„Як Ангели всі затрублять,  
Кажуть на суд встати:  
Чим-сь кого тут укривдив,  
Кажуть сой вертати.“  
Амінь.

„Здраві співайте!“  
„Здраві слухайте!“

Подав о. М. Дорожский.



уживана і користувана усіма приходами на річ одної жидівки-спадкоємиці давніших власників. Перед місяцем она умерла; сьогодні всі теперішні висше згадані власники розпоряджують прегарними фронтними парцелями. На будову сеї нової церкви в Кнігінині-Кольонії „Власна Поміч“ дала також свою лепту.

Вертаючи до станіславських захоронок і праці Сестер в них, подаємо ось який образець: Було се в грудні мин. року перед Різдом. В найбільшій салі шкільній у СС. Василіянок відбувало ся сьвято Миколаївске. Сестри Службівниці привели свою дрібну дівчоручу з обох захоронок і з Дому сиріт. При численно зібраній, о скільки могла змістити саля, станіславській інтелігенції відбували они свій попис, складали іспит. Який вислід? Треба було бачити ті милі, розрадовані личка малесеньких дітей, найбільшій робітничої верстви нашої суспільности і Дому сиріт, їх певні і ясні відповіді, сьміле та звучне хоч нераз шепелеле ще виголошуване віршків та роль у відігранім сценічнім образці, щоби зрозуміти, чому то одному і другому виддеви заблисла в очах слеза... Слезя найблагородніша зпоміж людських слюз, бо походзяча зі серця переповненого зворушенем і вдячностю для всецїлої посьвяти сестер та жертволюбности основника Дому сиріт... Ось ще стає малесеньке, бо так це приземне хлопця, щоби і своє слово видзібонити. „Се то то“, каже тось, що обізаний близьше з мешканцями дому сиріт, „що єго знайшли в стайні під жолобом“...

(Конець буде).

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передилатників в кругах своїх знакомих.

### Огляд часописий.

(„Dziennik Poznański“ про намісника д-ра Бобжинського).

В сучасній борбі о виборчу реформу і єї кодифікацію висуває ся на передове місце визначна постать намісника д-ра Бобжинського. Цікаво буде також для нашої суспільности пізнати голос Поляків, що стоять оддалік від партійної боротьби галицької і тому можуть спокійніше і більш предметово оцінювати справи. Там то подаємо за Dziennik-ом Poznańsk-им сю характеристику намісника, в котрої і наші політики можуть дещо навчити ся. Dziennik Poznański пише ось що п. з. „Michał Bobrzyński“:

„Державники, які мечуть під свою діяльність граніт розуму замість веселки чутливости, з немногими винятками і головню у нас, не стрічають долі великих, середних, або навіть малих трибунів, яких сучасність так радо і скоро обдаровує сьвятом неначе артистів на сцені. Довгі літа їх рахунок не буває рівняний. Супроводить їх оплеск гуртка — і добре ще, если того оплеску не заглушує сик стораз численнішої політичної галерії. Однак час переводить свою справедливу поправку. Меншають Мєрославські, навіть в очах наслідників своїх ідей, виростають і велитють Велькопольські, навіть супроти духових спадкоємців тих, котрі їх поборовали. Коли пристрасти мовкнуть, коли порахунки хвилі зліквідовано, а історія може вислати до свого білясу дійсні висліди діяльности, або змарновані висліди тої праці, наступає неумолимне „переціненє вартости“.

Історія Галичини знає вже не одну таку поправку. Недалеко соймового будинку у Львові на тлі зелени міського огорода, блистять від десяти літ спіжевий памятник великого Поляка, котрий в своїм довгім прилюднім заводі йшов дуже часто по тернях, ніколи по дорозі встеленій рожами і котрий з часі, нахиленої руками земляків, немало вишв полину. То Агенор Голуховський, котрого імя з почесною вимовляє вже друге польске покоління. Живе у вдячних сломинах єго память, а кілько то трибунів, котрих єство ване було одним великим народним блиском, пропало в тій самій перспективі часу, котра тамту стать винесла до ряду велиттів! Ряд сеї тягне ся дальше і дальше на тлі незмінних прав збірної психіки. Популярні будівничі, ра ясных оплесках застромлюють по раз

сотний віху на вершкү своїх одностєвних, а часто швидко у фантазії вибудованих будівель. Тамті інші працюють при підвалинах, обчислених на довге єствованє. Вершки лишают будучні. І длятого доперва будучина може їх труд належити оцінити.

Ту конвенціональну правду треба пригадати, коли говорить ся про особу Михайла Бобжинського. Він також не може нині часлати на спокійну і справедливу оцінку прилюдної оцінки. Найвизначніший в польских живучих державників викликає проти себе живльні пристрасти такі, які є привілеєм правдивих державників. Мусять викликувати їх тим більше, що через всі щєбли своєї праці, під таким чи иншим видом, певною і сильною рукою, котра не знає угодивих дрозжань, звертає своє вістрє в закорінені хаби свого народа...

Михайло Бобжинський є далекий від висказаня послїдного слова своєї прилюдної діяльности. Він має прецінь за собою довгу діяльність, котра уможливила пробу характеристики і если би ми хотіли сю єго діяльність однім словом означити — то тим словом було би — вихователь.

Від виступу на овид аж до нині.

В першій добі своєї прилюдної діяльности, профєсор польского права на Ягайлоньскім університеті і історик, глядає причия, длячого перед сотнею літ в так незвичайний спосіб впала Польща? Овочом сих праць були „Dzieje Polski w zarysie“ оголошені першій раз в 1877. р. одна з найвизначніших і найзнаменитших праць нашої історіографії. Буря счинила ся, коли появиля ся праця молодого історика, котрий переробивши критично матерьял, відважно ствердив, що причия катастрофи була в нас самих (зн. Поляках), що знищили нас радше власні похибки і провини чим зовнішні обставини, бо тим ми могли були опирати ся. На заміт, що се сумнівні, відповідає мужеским словом: „Лихий погляд про нарід має той, хто думає, що сей нарід не знесе гіркої правди“. І справедливо думав Бобжинський, що заключенє, котре вказує на внутрішнє жерело упадку, дунуло власне здоровим і творчим оптимізмом. Бо припустім — говорив — що історичні досліди вкажуть нам, що ті причия були незалежні від нашої волі, чи в такім случаю ми не були би приневолєні зовсім сумнівати ся в будучину і заломати руку? О скільки лучше є, що можемо себе обвинити, що можемо вияснити поражєня лише часовим розстроєм наших сил. Коли поверне лад в ті сили, коли наші недомаганя усунемо, можемо бути знова шановані і потрібні. Наш нарід має вже подібно тяжкі услія, як нині, а мимо сего кілька разів двягав ся і осягав сьвітлий розвиток. „Если міг тоді — то чому не міг би пізнійше!“ Єсьмо виліччями... Сей клєч, повної надії, проглядає з кожної картки єго твору.

(Конець буде).

### Дещо про веденє читальнь по наших містах і селах.

„Читальня“ — се слово різні люди різно розуміють і так:

Інтелігент, амбітний патріот, розуміє, що читальня є на те, щоби він, давши ся великодушню вибрати до виділу нічо не робив а через таку „роботу“ мимо всего зискав популярність серед горожан, бо кожде неробство даєть ся виправдати на слїдуючих загальних зборах.

Інтелігент, ідейний патріот, розуміє, що через читальню можна буде поширити уровень знаня і народну сьвідомість у людей. Той бере ся з великим розмахом до ідейної праці, а коли бачить, що єго праця протягом пів року не богато людей займає, кидає розпочате діло а бере ся до иншої.

Молодий інтелігент думає, що лише відчитами дає ся осягнути замірену ціль. Цїлими ночами сидить і розчитує ся в різних книгах, щоби відчит випав як найгарніше. Вкінці оголошує відчит. Приходять до читальні люди. Прелегент говорить гарними красомовними зворотами дошукуючи чужих слів для більшої вартости відчиту. Слухачі сидять анї чичирк: слухають гарних слів бесїдників, хоч їх не розуміють. Уже година минає а від-

чит пляве з уст бесїдника, як срібло переливає ся.

Слухачі-члени слухають і дух в собі зазирають а в їх мозках пересипає ся шість високопарних слів, роблячи в початку своїх пята на тупих їх повятях. Та із дальшим продовженем відчиту переладовують ся вражіння слухаючих і слова прелегента гомонять незрозумілою хвилею, яка гейби пісня матери над коліскою дитяни присипляє слухачів. Дивив ся на їх лица і бачив, як сидять перед тобою недвижно, без рухів слухачі, з яких дехто на знак, що добре слухає, отворивши уста, та замкнвши повіки поніс свої думки далеко, далеко поза присутних... Він бачить гарний небозвід, погідний день, чує легкий вітрець силетєний з гомоном людей в якімсь місті на ярмарку, протискає ся крізь збиті товпи селян, жидів, міщан; перед єго очима пересувають ся гарні склепові вистави і стільці перекунїв. Нараз находить ся він перед якимсь великим шатром. Він бачить, як якийсь штукар „на комедії“ понавїшує блискучих річий перед шатром, закликає з підвишеня голосно людей на виставу, в якій можна оглядати чудові річи, чужі краї, зьвірята і т. д. і т. д. а до сего ще можна щось виграти...

Се все скоро пересуває ся перед „слухаючими відчиту“ і місто і купці — словом різні люди — лише той штукар все і все горворить і захвалує... Треба вийти до тої буди і побачити все те — подумав... В тім чує доокруги оплески. Будить ся. Протирає очі. То прелегент скінчив відчит а присутні оплесками висказали своє вдоволенє.

Так відбувають ся відчити по читальнях, де одні слухачі мають нагоду погрузити ся в сонні мрії, а другі сидячи рівнодушно, слухають і нічо не розуміють.

Бо щоби вести відчити по читальнях, не досить зробити собі приготованя, треба відчит формою примінити до найслабших вражінь, треба уміти ужити елементарної методи а дану річ представити коротко, ясно і популярно. Скорше завести розговор на тему, яка кождому приступна. Сей розговор вести також дуже коротко не довше години, тоді і праця буде мати успіх. Треба уміти примінити і зміст і тему і єї форму до сих, що є найменше приготовані до слуханя, що найслабше приймають вражіня, що їх уява найповільніше працює. Тоді щойно є користь з відчиту.

Читальня в понятю простолюдя се місце, де люди сходять ся читати часописи і книжки а що — як говорить в „Палію“ Стефанік — хлопска голова не до газети а зад не до кресла, тому неграмотні селяни краще люблять просидіти і поговорити собі з кумами в коршмі, чим іти і слухати незрозумілих для них відчитів і „газетів“.

Молодїж навіть грамотна уважає читальню за місце, в якім повинні відбувати ся виключно всілякі тавді і забави і тому звичайно зневірюєсь она, коли хто із старших хоче молодежи пояснити инакше розумінє завданя читальні.

(Конець буде).

### Перед миром на Балкані.

Микита сварить ся з царем Николом.

Урядовий чорногорскій „Чрногорскі Глас“, обговорюючи російскій комунікат, пише: Жалїємо над тим, що мусимо запримітити кілька уступів з сего комунікату, які потверджують лише згода, що російска дипломатия не є точно поінформована. Пригадуємо прим. уступ, в якім дано порадү королеви, щоби для особистих цїлий не засуджував Чорногорцїв на непотрібний пролив крови. З певністю король не схоче в сих словах добачувати підбурюваня народу проти короля, бо було би се суперечне з приписами етики. Приписуємо також уступ сего комунікату повної недостачі інформації в міністерстві заграничних справ. В Чорногорі воля народу є ідентична (?) з волею володаря, а свільні їх змаганя змїряють до чести і добра вітчизни. Що до твердження, що король хотїв втягнути Росию в європейську війну, то завьяємо противно, що король все просив Росию, щоби не починала війни одиною для несєня помочи Чорногорі. Урядові документи такі, як з дня 14. лютого і дня 12. марца, могли би се доказати. Були би ми також вдячні російскому

правительству, коли би схотїло навести документи, які могли би служити доказом єго твердження. Чорногора не хоче, щоби Росия пролила краплю крови, коли не ходять о інтереси російської вітчизни, так як Чорногора ніколи не посьвятить крови своїх синів, коли не буде йти о добро і честь власної вітчизни. Прихильність, яку цар виявляв Чорногорі, пересилаючи збіжє на воєнні потреби, порушила глибоко чорногорскій нарід так само, як горячі симпатії цїлої російської суспільности.

### Справа Скюдри.

Чорногора, як доносять до Парижа, має нині відступити від облоги Скюдри. По відході чорногорского війска має обняти місто під опіку оден з представників європейских великодержав.

Після вістий наспівших до „Matin-a“ в п'ятницю в полудне Пасіча відвідали послі: російскій, французкій і англійскій. Два перші в спосіб незвичайно приязний радили, щоби Сербія відступила від облоги Скюдри, бо судьба сего міста вже порішена великодержавами. За те англійскій посол в рішучий спосіб аяздавав від Сербії, щоби уступила волі великодержав і грозив на случай відмови, що Англія раз на все виповість свої симпатії Сербії.

Коронна рада, яка опісля відбула ся, була незвичайно бурлива. Пасіч радив уступити, бо не міг би брати відвїчалности за наслідки. Остаточнo і міністри, які ставляли опір, улягли опісля представлєням Пасіча так, що небавом потім заряджено відкликанє сербского війска з під Скюдри.

Відєнскі дєвники пишуть, що Порта переслала до обложної армії отвертий приказ для коменданта Скюдри, Ессада наші, щоби не нападав на сербске війска. Тепер треба переждати, чи чорногорска коменда передасть сей приказ Ессаду наші.

### Справа о Палича.

Мішана слїдча комісія в сиваві убийства о. Палича в Дяковій небавом покінчить своєї праці; консулі кажуть, що слїдство дало вислід такий самий, як перше слїдство чорногорской комісії.

### Просимо відновити передплату.

### НОВИНИ.

— Калєндар. В середу: руско-кат.: Николая і Теодора; римо-кат.: Лямберта. — В четвер: руско-кат.: Йосифа і Георгія; римо-кат.: Рудольфа.

— Недуга Сьв. Отця. Нивішні вісти з Риму є веселїші. Передвчєрашню піч провів Сьв. Отець спокійно; рано не було горячки, тепло та 36°8'. Ся полєкша удержала ся вчєра через цїле передполудне. Др. Амїчі, який оглянув Сьв. Отця, не найшов горячки. Є надія, що Сьв. Отець небавом виздоровіє.

— Сьвято Федьковича у львівській ц. к. учительській жєньській семінарії відбуло ся вчєра і дало нам не першій в сїм році доказ, з яким сердєчним теплом, з яким пієтивом наша молодїж віддає поклін памяти Поетів. Сяля була битком виповнена учєнцями обох народностей. Пошанував се сьвято своєю приявою през. Ради шкільної, др. Дємбовскій, а побіч него заслі ради. Двора Барвінскій, інсп. красвий п. Кавецкій, проф. Студинскій, дир. Мандибур з учительским збором. Розпочав сьвято дир др. Маковей спокійною та вельми річевою промовою прожитє, творчїсть і заслуги поета на становищи окрїжного інспектора на Буковині, яку закінчив покликком до молодежи, щоби по своїм силам, талантови і знаню служила рідному народови. Хор учєнцїв при достроку проф. Ярецкого, відспівав дуже гарно Шумана „Цигани“, Федьковича: „Весною птички щєбечуть“ і Людкєвича: „Пою коні при Дунаю“. Дїєсно по мистецки виголосила уч. Козакєвична „Сонні маря“ Федьковича і зібрала за се сердєчні та грїмкі оплески. Не менше удачю відограла тріо: Румуньска серенада“ (дві скрипки і фортепьян) учєнці Фалькєвичива, Булковска і Йорасівна, за що рівнож стрїнули ся з таким щирим признанєм, на яке дійсно заслужили.



Закінчив свято живий образ „Апостола поєзві“, уложений з великим смаком учительською рисунків, п. Гостинською. Високо стоїть дівчина (поезія) з торбаном в руці, а в її лице глядять з одушевленим дівчата та діти одіти в українські костюми. Образ, відносно освітлений, робив велике вражіння та стрінув ся з загальним признанем і оплесками. Кождий учасник виходив хваба з сего сьвята з як найкрасшими споминами.

— **Патриоти чи бандити?** Події з останньої неділі: напад на урядуючих комісарів поліції і погром, довершений на редакціях „Gazet i Wieszczon-oj“ і „Wiek u Now-ogo“ погром в саме полудне, при помочи польських пластунів (!), академиків і звичайних уличників, яких порядний чоловік оминає, боючись о свою кишеню, приложив нестерту печатку на політично-суспільну мораль всепольського сторонництва. Відень побачив, як виглядала би Галичина, коли би напів божевільні із загорілості всеполяки дістали власть в свої руки, якою етикою нормувал би они свою власть при порухах з противниками! Проф. Грабському не дивувмо ся; вчерашній соціаліст, нині всеполяк і москвофіл в одній особі, завтра Господь знає що, чоловік не зрівноважений, а до того заїда, несвідомий галицьких відносин, чоловік, пересяклий атмосферою варшавського тероризму. Але проф. Експ. Гломбінський! Як він може погодити ся з методами свого сторонництва! Або п. Грабський має такий особистий чар (в що не віримо!), що під фірмою сторонництва недавнього міністра управляє ся формальний бандитизм, або провідники сего сторонництва з великими претенсіями із надмірної амбіції і жажди влади потратили голови і з одного не tactu попадають в другий. Коби они справді призадумали ся над тим, то безсумнівно був би з того для них самих хосен. Бо навіть чесніший і шануючий себе Поляк, видячи, як панове „скавти“ і всілякі „Józki Siuchraje“ не лише бють шиби, але ломлять занавіси, вдірають ся до середини редакцій і нищать телефони і уладжене — і то без ніякої причини, відвернути ся мусить від такого сторонництва і таких метод.

— **Замах на іспанського короля.** Вчора писали ми про злочинний напад на іспанського короля Альфонса. Замах сей не удав ся. Злочинець є 25-літнім столарем в Барцельоні і називає ся Рафаїл Санчо Аллегре. Поліціянт зловивши его при третім вистрелі до короля, зранив его в голову. При спійманім найдено лист писаний до его жінки, що містить такі слова: „Передовсім ти є духовною причиною мого вчинку. Коли би ти була писала мені те, чого я бажав, не був би я виконав замаху, за який буду розстріляний. В хвилі, в котрій відбереш сей лист, замах буде довершений“. Санчо переслухано два рази. Зізнав, що сповняв свій вчинок самий з причини, про які не бажав говорити. Чоловік, якого приарештовано разом з Санчом, бо стояв біля него на місці замаху, є Французом і називає ся Бах. Тому, що в своїх зізнанях попав в суперечности, і его придержано в арешта.

З Мадриду доносять про замах такі подробці: Король повертав верхом на коні на чолі військового відділу по військовим перегляді. Походова війська приглядала ся нечисленно зібрана публіка. Злочинець мав розмовляти на кілька хвилю перед замахом з якимсь молодим чоловіком. Злочинець, як показало ся, називає ся Рафаїл Санчо Аллегре, має 25 літ, а походить з Барцельона. Замах перевів з приказу терористичного гурта барцельонських анархістів, до якого належав. Сей гурт остає, здає ся, в звязі з подібним гуртом в Парижі, звідки також походить другий арештований, сей молодець, з яким безпосередно перед замахом розмовляв Аллегре. Другий арештований подав, що називає ся Петро Бач і є учителем французької мови, хоч участі в замаху рішучо відпекує ся. Аллегре знав він лише з товариства.

Після замаху обидвох арештованих окружено сильною поліційною сторожою, щоб видерти злочинців з рук товпа, яка на місці хотіла виміряти ім „справедливість“. За поліційним конвоєм аж шід самі тюремні мури йшла величезна товпа з грівними окликами проти Аллегре. Аллегре в дорозі на поліцію хотів відобрати собі жите при помочи штилету, але відібрано ему се оружжє.

Друга дуже численна товпа відвела короля до палати, і підносила гримкі оклики в его честь. Король мав бути після замаху ве-

селий і свободний(?) і зараз пересів на іншого коня, бо куля Аллегре зранила першого коня, і так їхав на чолі військового відділу аж до королівської палати.

Одні вісти кажуть, що Аллегре се анархіст Фереровець, а другі кажуть, що невміннявий чоловік.

Іспанський король в таких словах представляє замах: „Я побачив молодого чоловіка, який кинув ся на мене, пірвав коня за поводя і вистрілив. В хвилі, коли борикав ся з поліціянтмом, вив третій стріл. Я кликнув до жовнірів: „Я здоров! Вперед!“

— **Причина до нової війни.** Шістьох молодих Німців, які в одній каварні в Нансі перешкаджали в часі представлення і висміювали французку армію, викинено за двері. Товпа заняла супроти них вороже становище і привелоли їх покинути ся в ждальні на двірці аж до приїзду найближшого поїзду до Мецу. Як кажуть, були се німецькі офіцери. Так каже французке урядове жерело. Інакше говорить німецьке жерело: Два представники великих німецьких фірм в Саксонії, будучи в Нансі, по огляненю міста пішли до касина, де відбувало ся представлення. Вже перед тим кількакратно кликано за ними: се прускі офіцери! По представленю пішли Німці на залізничній дворець около першої години вночі, щоб відіхати до Мецу. Усівши в ждальні ІІ кляси, почули на дворі крик, а коли вийшли побачили, як товпа атакувала двох Німців, що йшли в товаристві жєнщини і кликала: „се є прускі офіцери!“ Товпа захпала опісля подорожних до ждальні, почала їх ляпати і бити. Кілька осіб привелоли їх клякнути і поклонити ся французким офіцерам, присутним на салі. Крім сего поломано їм капелюхи. Товпа кричала: „Пруські офіцери, геть до Німеччини!“ Вкінці оба утекли на дворець, аж начальник стації завів їх до переділу, куди однак вдерла ся товпа і вибила по лицю обох Німців. Оба кляли ся, що є купцями, а не офіцерами, однак се не помогло. Вкінці явив ся начальник стації і вівзав публіку вийти з переділу.

Треба розуміти підклад, на яким ся подія довершує ся. У Франції горить тепер бажав віділати за колишній погром і за втрату Альзасії і Лютарягії. Цілий нарід переняв ся думкою відплати до тої степени, що з одушевленим годить ся на введеня трилітньої військової служби. Противітскові соціалістичні клячі не находять тепер навіть в такій ліберальній Франції відгомону. На сей легко запальний ґрунт приходить подія в Нансі. Коли она вповні правдива, то потрясе цілою Німеччиною. У Німеччині готова підняти ся протифранцузка струя і дві супротивні струї ударившись можуть заколибати нинішню Європу в основах. Ся мала сама собою подія може мати поважні наслідки.

— **Смерть редактора.** Передвчєра помер у Львові редактор „Dziennik-a polsk-oro“ др. Остапешевский-Баранський, який займав ся історією і писав історичні розвідки.

— **Зима вернула!** Гарний цвітень. Не лише сади вкрили ся білим цвітєм, але й поля, доли і вся природа зацвіла сніжною, в повнім значіню того слова, краскою. Вже зачала прозябати зелень землі, дерева позеленіли, аж тут маєш: від нані досвіта свище і шумить заверуха і силне снігом несогріше як в сїчні або в лютні. Зима в половині цвітня нічо нового. Перед роком з початком цвітня упали у нас такі сніги, що здержали у Львові рух трамваїв. Навіть в маю бувають часом сніги і приморозки.

Також в цілій західній Європі настали морози і падають сніги. Повороту весни, як кажуть метеорологї, можна надїятися з початком мая. Гарні вигляди! На Великдень має бути зима!

— **Жертви готівкою** не звільняють нікого від обовязку жадана купонів У. Т. П. і уживаня товарів в маркою У. Т. П.

— **Підроблюване образів і старинностей.** Недавно відбув ся у Відні процес проти ватаги фалшивників образів і антиків не лише давних, але навіть і тепер ще живучих малярів. Головним осідком тых фалшивників є Відень. Німецький „Werkbund“ оголошує, що на 100 предметів і образів, які находять ся у віденських антикварських склепах, 99 є підроблені. Великий збут сих „товарів“ є в Галичині, а передовсім у Львові і в Кракові.

— **Пожар ліса коло Копичинець.** Дня 2. с. м. межи годиною 9. а 10. рано по відїзді поїзду з Копичинець до Тернополя, котрий великим

півколесом переїдуть через ліс ґр. Рудольфа Баворовского в Копичинцях, з причини іскор і недопаленого вугля з машини, запалила ся суха трава і ріще, котре лежало коло залізничного шляху, і з причини сего повстав величезний пожар. В короткім часі пожар при сильнім вітрі прибрав величезні розміри і знищив около 100 моргів молоденького ліса. Се вже третій случай, що огонь з машини запалює траву. Сям разом побережники зуміли огорь уміцєвити.

— **Нове зел. получєне Австрії з Росією.** Мінітеркомунікацій в Петербурзі вирацював вкінці для державної думи плян: получєня залізничї Варшава-Ковель з австрійськими залізницями. Нова лінія починала би ся в Люблині і йшла би через Замость, Томашів до Бєлаця з бічними шляхами від Замостя до Холма. Довгота сеї нової лінії вносила би 200 верстов. Пратвительство рішило ся саме і а власну руку будувати сей шлях а не віддавати приватному підприємству а то з оглядом на стратегічне значєне.

— **Автоматичні гармати.** „Militärische Rundschau“ подає в однім з останних чисел цікаву вістку про уладженє нової гармати в заводєнях Круппа, котра автоматично ділає. Ся гармата надає ся передовсім в борбі проти підводних судєн а також для надбережних твердинь. Магазин з 5 або 6 ладунками прикріплєний є сильно до недвижимої підстави, по котрій цїпка подає ся взад так, що можна дати 6 або 7 стрілів по однім набитю гармати. Можна також з сеї пушкестрільяти поодинокими кулями. Охоронний панцир закриває гармату і обслугу з гори, з боків і з переду. До обслуги треба трох людей. Однак і один жовнір є в силі дати собі раду. Ся гармата може дати на одну хвилю 30 до 40 вистрелів на віддалі 9.100 до 12.500 метрів, а з початковою скоростію 770 зглядно 935 метрів на секунду.

— **Хто уживає товарів з маркою У. Т. П.,** починає ся до піднесеня поваги Товариства і піднімає жертву фабриканта на рідну школу.

#### Оповідки.

— **Репертуар руского театру у Львові.** (Сая „Яд Харузім“ при ул. Бернштайна).

В середу 16. с. м. друга ювілейна вистава в честь д-ра І. Франка „У ч и т е л ь“ комедия в 3 діях д-ра Ів. Франка (частина доходу призначена на ювілейний дар автора).

— **Надзвичайні загальні збори стов. „Народний Дім“ в Березанях** відбудуть ся в середу дня 30. цвітня 1913 р. о 2. годині по пол. в салі „Наді“ в Березанях: 1) Відчитанє протокола послїдних зборів. 2) Вибір одного члена дирекції. 3) Внесеня і запити. — Наколиб в означєній порі не явило ся потрібне число членів відбудуть ся в тім самім льокалі того самого дня о 2½ по полудні другі загальні збори з таким самим порядком. — *Управа.* 525(1)

— **Іменованя** Цїсар іменував прив. доц. д-ра Йос. Марковского, звичайним професором анатомії на львівськїм університеті, а проф. рільн. акад. в Дублянях і прив. доц. унів. у Львові д-ра Ст. Домбровского надзвичайним професором хемії на академії ветеринарії у Львові.

Львівський висший суд кравий іменував авскультантами судових практикантів: Діон. Ястремского, Луку Налукового, Ем. Лукецкого, Броп. Полякевича, Вітк. Солярского, Андр. Аровета і Волод. Свистуна.

— **З залізничї** Дня 21. цвітня 1913. о 9. год. відбудє ся в товарних магазинах стації в Тернополі прилюдна ліцїтація невїдобраних товарів, як: коняк, цукорки, кава, цикорія, крохмаль, фарба, мило сода, сїрники, сьвічки, книжки, олива до машин і т. п. о скілько до того часу їх не викуплять.

— **Наша правопись,** спогадав Іван Верхратський Львів 1913. Накладом автора, ціна 30 сотиків. Важну під теперішню пору розвідку можна дістати в книгарні Н. Тов. ім. Шевченка і у автора.

## Всячина.

— **Російський великан** Розуміємо під сям не російську державу, але одного Росіянина так великого в гору і в ширину, якого ще доси, здає ся, ніхто не бачив. Він приїхав до свого брата механіка, який живе в Москві і називає ся Клімов і походить з московської губер-

нії. Числить 22 роки. Его мязи незвичайно сильні. Рїст — не причком — доходить півтретя метра. Візники не хотять его везти одним конем. А до того важить він около 192 кілоґр. Коли Клімов їде трамваєм, то мусить вігнути ся в трос, як галицькі кацапи перед Бобрінським. Мимо такого росту і страшної сили Клімов дуже ніжної і майже діточої вдачі. Родичі Клімова звичайні люди, малого росту. Сила у Клімова незвичайна. Носить він на собі 730 кілоґр. Їсть Клімов не дуже багато. Рано пє 5—6 склянок чаю, 15—20 булок і 3 фунти ковбаси. При обїді їсть кілька тарілок зупи, около 2 фунти мяса, три або чотири легуміни і ще зо два бохонці хліба. Пє горівку. При обїді випиває одну або півтора буталки. Тепер їде до Петербурга показувати ся.

Таку новинку містить „Прикарпатская Русь“. Довгі були наші вовки, але ще більші „руські“ велити в „Прикарпатській Русі“ з діточою вдачею.

— **Будучина літака.** Один з париских диванників розіслав до найвизначніших французьких летунів запити, чи они уважають теперішній тип літака досконалим, чи думають, що він дальше розвине ся? Відповіді летунів є ріжнородні. Бєрію вірять в повільний розвій що раз дальше ідучих улчшенє в будові літаків. Звісний летун, поручник маршарки Бовмон каже, що теперішня система будови літаків представляє занадто багато небезпеки для летунів і через то не може розповсюдити ся. Однак надїє ся, що люди вивідуть инший вид літака, далеко безпечніший. Гаррос каже коротко: „Який буде мотор, такий буде літак“, а знова Вайман уважає теперішній тип починаю будучого летництва і ще стануть ся величезні перевороты на сїм полі. Противно Фарман вірять в повільний розвій летництва, а не паглий, основою будуть завсїгда летні площі і мотор. Табуто є дуже песимістично настроєний: Летництво буде мати значєне лиш для війська а ніколи в практичнім житю. Лише легкі машини мають перед собою будучину. Брежі і Дакір уважають основою літака: мотор і площі, улїпшати буде можна лиш додатки другорядної вартости. Однак всі летуни виступають рішучо проти наслідуюваня лету птиць. Се є утопія — пишуть они — приврди не можна штучно відтворити.

— **Пієрпонт Морґан,** звїсний американський капіталїст і мільярдер, помер оноді — як ми вже доносили — в Римі, в 76. р. житя. Був він родом в Гартфорд в Англії. Его батько був банкіром. Молодий Пієрпонт одержав старанне вихованє. Не виявляли ся в нїм банкірскі здібности, тому займав ся Морґан літературою, писав вірші так, що его батько почав побоювати ся про будучину сина. Вкінці помістив батько Пієрпонта в заряді одного асекураційного товариства. Однак по кількох місяцях Пієрпонтони подякувано, бо не мав ніякого хисту до „business“. По смерті батька віддав ся Пієрпонт фаховим студіям і маючи 34 роки заявив своїм товаришам в 1871. р., що є доволі приготований і вступив як спільник, до банкового дому Дрексель. Тут щойно виявили ся великі фінансові здібности Морґана. Він є властивим творцем американських трестів. Морґан був перший, який утворив мідячий трест, потім трест асекураційних товариств, в наслідок чого в его руки перейшла контрола більшости американських банків, дальше заложив Пієрпонт залізничий трест, яким обняв 55.000 миль залізничих шляхів, вкінці взяв під свою контролу кілька товариств англїятської плавби, три кабелєві товариства і много инших, якими провондир Морґан, вносив кругло 30 мільярдів корон. Его власне майно вносив також мільярди. Як чоловік, перевисшав Морґан всіх инших американських мільярдєрів і мільонерів. Був він меценатом літератури і штуки. Зібрав велику бібліотеку, в якій находять ся найцінніші книжки і рукописи, якої не має ніяка инша бібліотека на сьвітї. Покійний зібрав скарби штуки, на які складають ся образи мистців, різьби, порцєляна, гобелїни, медалї, бронзи і проч. Морґан помер на вовка в лиці.

— **Найдовша повість на сьвітї.** Китайський письменник Кюнгте Бакин написав найдовшу повість на сьвітї і сям здобув собі славу в цілїм краю. Сю працю розпочав він з весною 1852. р. а скїнчив в осєні 1892. р., значить ся, писав повість 40 літ. Она складала ся з 160



томів пересічно по 1.000 сторін. Коли прийняти, що на кожній стороні є 40 вершів, то ціла повість є зложена з 6,360.000 вершів. А если зважимо, що кожний верш є зложений з 10 слів, то терпеливий читач буде мусів перечитати поверх 63 мільйони слів. Кожний примірник сеї повісти важить 60 клгр.

— **Кладовище живих** В однім незвичайно цікавим листі з Адриянополя описує дописець „Journal“ Л. Новдо т. зв. „остров померших“, котрий знаходиться недалеко міста. Є се невеликий остров на ріці Тунді, получений з Адриянополем двома мостами. Ту вивозили Турки своїх недужих, як жовніврів, так і мешканців Адриянополя, хорих на тиф і холеру. Майже два тисячі трунів і напів ще живих небіжчиків застелило „остров смерти“, представляючи страшний образ смерті, розпуки і пригноблення. Страшний сей вид, далеко більше переймаючий як поле битви засіяне тілами повбиваних жовніврів. При самім вході на се кладовище стоїть, наче ворота, напів збурена вежа. Зараз коло неї зустрічаю дві білі тіни, котрі витягали до мене дражачі руки і шептали незрозумілі слова. Що кілька кроків лежали трупи а безпосередно коло них недужі, щойно заражені. Воздух тяжкий, не до вдихання. Болгарки кажуть тепер полоненим Туркам збирати померших і гробати. А всі ті трупи напаятновані пощестію, почорнілі їх руки, уста повіки. Нераз лучає ся, що грабарі несуть чоловіка ще живого, на пів замерлого. Тоді кладають его на землю хіба лиш на се, щоби прийти за хвилью, взяти его та похоронити. От як представляє ся та армія війська, от який образ сего непоборимого адриянопільського гарнізона про котрий говорили, що ніхто его не поборе!

Олександр Барвіньский.

### Спомини з мого життя.

(Дальше).

**22. Запад руского міщанства в Тернополі.** Робота около освідомлення. Міщанська читальня. Фондация кн. К. Острожского. Винади по читальнях. Популяри і историчні книжочки для народу. Суд про них проф. В. Антоновича.

Вікові некорисні впливи міські довели без міри до більшого заєпаду руске міщанство, як ільське населене. В Тернополі руске міщанство безперечно найчисленніше з усіх міст східної Галичини, а до того в значній часті велими заможне, має всякі услівя бути міродатним чинником в місті в усіх міських і народних справах. Колись рускі міщани в Тернополі мали не тільки розлогі поля найурожайнішої почви подільської і хутори та гаї під містом, але й в найважнійших уліцях гарні дома і каменіці з великими городами. Перегодом однак зуміла жидова виперти в значній часті наше міщанство з головних уліць на зади або на оболоня, так що навіть найстарша т. зв. середня церква опинила ся в окруженю жидівських домів і шинків. А за тим пішов також занепад значія і впливу руского міщанства в управі міста і в раді міській.

Старенький за моїх школярських часів довголітний приходник о. Михайло Білинський, з одним сотрудником, не міг належно обслужити численних прихожан тим більше, що робота була розділена на три, розкинені далеко і тісні та доволі занедбані церкви (крім того був ще руский катехит в гімназії, але сей до парафії не мішав ся). Нічого дивного, що й руске міщанство горнуло ся до величавого костела домініканського в середній міста, при котрім оо. Сзуті мали приватну гімназію з конвіктом для шляхетських дітей. Досить було перейти ся коло костела, коли люди виходили з богослуженя, а можна було почути переважно лише руску розмову.

Але й опісля, коли по смерті о. Білинського став приходником, бувний парох Поморян, о. Василь Фортун, відносини не багато поправили ся. Вправді повело ся ему дістати ще другого сотрудника, однак наука релігії в народних школах і в учит. семінарії забирала їм чимало часу, о. Фортун був також немолодий уже і отяжілий чоловік, а деканський уряд і соймаве посольство відривали его від місцевої роботи духовної, в ко-

трій треба було йти на взаводи з численним латинським духовенством. Вправді переведена его заходами обнова тернопільських церков, введена точної відправи богослужень, між иншими також маєвих, більше пригорнуло руске міщанство до своєї Церкви і обряду, однак про народне освідомлене не було тут мови.

З заснованем філії товариства „Просвіта“ в Тернополі почала ся також народна робота поміж рускам міщанством. До філії товариства „Просвіта“ вписало ся кільканайцять визначнійших міщан, а розповсюджувані між ними книжочки „Просвіта“, кинули перший між них соняшний промінь народної свідомости. Рускі концерти устроювані в Тернополі причинили ся ще більше до освідомлюваня міщанства, котре на них численно являло ся і тим способом освідомлювало ся в народнім напрямі. Тим способом втворили ся підвалини до заснованя „Міщанської Читальні“ в Тернополі. Однак мимо того справа народного освідомлюваня ішла тут вельми пиняво, а на глибокі міщанської душі відзвучали ся не раз ті лихі прикмети, якими она насякла десятками літ під впливом неприяних для рускої народности обставин. Характер тогочасного міщанства ілюструє отсей цікавий случай. Дня 31. грудня 1880. р. переведжено загальну народну перепись в Австрії, отже також і в Тернополі. Перепись відбувала ся в магістраті при участі магістратських сил урядничих. З полудня прийшло до мене трох міщан з жалобою, що не дають їм блякетів, виправдуючи ся, що вже яема, а канцелярийні помічники самі переводять перепись без догляду і вивопняють рубрики: „домашній язык“, не питаючи о се сторони. Я звернув ся з тим до бурмістра Кузьминського і просив его о усуненне надужитя. Бурмістр обіцяв сему зарадити, але небавом явили ся знов ті самі міщани з тою самою жалобою. Я пішов другий раз до бурмістра з тою самою просьбою і він вдруге обіцяв усунути надужитя. За якийсь час знов прийшли міщани і заневняли, що писарі роблять усе по давньому. Тоді я сказав їм: „Мої заходи, як бачите, безуспішні, отже нема иншого способу, тільки удати ся до вищої власті, до міністерства“. Міщани просили, щоби уложити їм телеграму до міністра-предсідника гр. Таффого, підписали її і вислали, а також відпись еї до редакції „Діла“ (в ч. 99. на стор. 4-ій з д. 5. січня н. ст. 1881). Міністер відослав через нгмісництво справу до розсліду тевнопільского старости п. Мадуровича, а коли сей покликав до себе підписаних на телеграмі міщан і почав їх допитувати ся, они виперли ся всего і заявили, що они телеграми не вислали, лише Барвіньский.

(Дальше буде).

### Телеграми

з дня 15. чьвітня.

**Відень.** Особи, котрі в останних часах мали нагоду розмовляти з нашим мовархом, говорять, що цісар дуже добре виглядає, є в добрім настрою і є дуже вдоволеній з причини щасливого звороту, який настав в міжнародній ситуації.

**Відень.** Зі всіх міст на заході доносять про свіги і морози. Заповіджені на неділю перегони і спортові забави у Відні, на Семмерінгу і в Будапешті відкликано з причини морозу.

**Урґа.** (Пет. Аг.) Коло Хальки прийшло до сутички межі монголами а китайскою кіннотою. Монголи побідили. Лягло трупом 400 Китайців. Китайці втратили 5 машинних карабінів і много амуніції.

**Білгород.** Сербский орган купецтва „Тарг. Гласн.“ з радістю вітає ухвалу торговельної палати, щоби бойкотувати австрійські товари: Най в сей спосіб Австрія дізнає ся, як населене Сербії в „прихильно“ настроєне для Австрії.

**Антверпія.** Вчора розпочав ся генеральний страйк. В двох найбільших фабриках автомобілевих робітники перервали всю роботу.

Число страйкарів в Бельгії виносить поверх 20.000 людей.

**Заряд Стотаришеня „Народний Дім“ в Городенці** запрошує отсам Членів Стотаришеня на звичайні загальні збори, котрі відбудуть ся дня 6. мая 1913, т. є в виторок на св. Юрія, о годині 2 з полудня з слідуєчим дневним порядком:

1. Зміна статутів.
2. Вибір уступаючих 3 членів заряду.
3. Затверджене вибору членів заряду.
4. Уділене абсолютотрі зарядови і радї надзираючий.
5. Вибір контрольної комісії.

В разі, колиб о означеній годині 2-ій не явило ся приписаних 2/3 частий членів, потрібних до зміни статутів, то скликає ся от сам збори на 3. годину тогоч самого дня з тим самим дневним порядком.

Місце зборів: „Бесіда“ в „Народнім Домі“. Біляс Товариства буде на 8 день перед загальними зборами виложеній до перегляду в „Бесіді“ і в „Народнім Домі“.

За Заряд Стотаришеня „Народний Дім“ в Городенці:

I. *Раставецкий.* Др. *Окуневский.*  
524(1)

### !!! Свій до свого !!!

Перший Український Висилковий Дім  
Музичних Струмєнтів

### ОРґАН

у Львові, ул. Тиха ч. 1.

поручає по найдешевших цінах: скрипки басы, цитри, флести, илярнети, труби, бубни і т. д. та закладає цілі сокольські, січові, читальні й шкільні струнні або дуті оркестри на всякий склад.

Цінник даром.

Чудові образи кисти арт. маль. П. О. Куриласа.

I. Пречиста Діва — Мати Руского краю.

II. Ісус Христос — небесний Учитель.

Сі чудові образи (одинокі на народних мотивах) виішли вірно після ориґіналів у всіх природних красках.

Ціна за пару оправлених образів: в рамках дубових з опакованем К 20— місячно К 3

„золотих „ 24— „ К 4

„магнєвих „ 28— „ К 4

„спеціальних „ 34— „ К 5

Висилає за посліплатою або на рати: М. Кри-

вещий. Львів. Ринок ч. 10.  
520(х)

### Рух залізничних поїздів

обовязуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середно-європейского.

**Замітка.** Поїзди поспішні означені г р у б и м друком. Години нічні від 6<sup>00</sup> вечером до 6<sup>00</sup> рано означені підчеркненем чисел минутних.

#### Візит з Львова

з головного двірця:

До Кракова: 12<sup>35</sup>, 3<sup>40</sup>, 8<sup>22</sup>, 8<sup>35</sup>, 2<sup>45</sup>, 3<sup>45</sup>\*, 5<sup>46</sup>†, 6<sup>05</sup>, 7<sup>00</sup>, 7<sup>30</sup>, 11<sup>10</sup>.

\*) до Рашева.

†) до Мшани.

До Підволочиск: 6<sup>10</sup>, 10<sup>35</sup>, 2<sup>27</sup>, 2<sup>50</sup>†, 8<sup>40</sup>, 11<sup>13</sup>.

†) до Красного.

До Черновець: 2<sup>50</sup>, 6<sup>10</sup>, 9<sup>15</sup>, 9<sup>37</sup>, 2<sup>25</sup>, 3<sup>05</sup>\*, 6<sup>28</sup>†, 7<sup>58</sup>†, 11<sup>00</sup>.

\*) до Станіславава, †) до Коломиї. \*) до Ходорова кожного попереднього дня перед неділю і святам.

До Стрия: 6<sup>00</sup>, 7<sup>30</sup>, 1<sup>45</sup>, 6<sup>50</sup>, 11<sup>25</sup>.

До Самбора: 6<sup>58</sup>, 9<sup>05</sup>, 3<sup>50</sup>, 10<sup>55</sup>.

До Сокаля: 7<sup>35</sup>, 2<sup>21</sup>, 8<sup>00</sup>, 11<sup>35</sup>\*)

\*) до Рави рускої (лише в неділі).

До Яворова: 8<sup>40</sup>, 5<sup>45</sup>.

До Підгаєць: 5<sup>55</sup>, 4<sup>53</sup>.

До Стоянова: 7<sup>55</sup>, 6<sup>00</sup>.

з двірця „Львів-Підзамче“:

До Підволочиск: 6<sup>25</sup>, 10<sup>55</sup>, 2<sup>42</sup>, 3<sup>07</sup>†, 9<sup>01</sup>, 11<sup>30</sup>.

†) до Красного.

До Підгаєць: 6<sup>09</sup>, 1<sup>21</sup>\*, 5<sup>15</sup>, 10<sup>40</sup>§).

\*) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і неділю.

До Стоянова: 8<sup>12</sup>, 6<sup>17</sup>.

з двірця „Львів-Личаків“:

До Підгаєць: 6<sup>28</sup>, 1<sup>40</sup>\*, 5<sup>36</sup>, 10<sup>59</sup>§).

\*) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і неділю.

Поїзд поспішний зі Львова до Підволочиск відіздать о год 2 мін. 16 по полудни з перону 2, Нр. сходів II.

Поїзд особовий зі Львова до Красного відіздать о год. 2 мін. 50 по полудни із західного тору перону 4 Нр. сходів IV.

Поїзд особовий зі Львова до Станіславава відходить о годині 2. мін. 35 по полудни з перону 3 Нр. сходів III.

#### Локальні поїзди.

з головного двірця:

До Брухович: що дня: 6<sup>02</sup>,

на головний дворець:

З Брухович: що дня 6<sup>55</sup>.

**Дяка** з добрим голосом, що вмів потий спів, потребує Уряд парох. в Звенигороді, поч. Бучач. 522(3)

### Асекуруйте своє майко від огню

### В „Дністрі“!

Кожний Русин повинен асекуровати ся від огню, щоби на случай пожежи не понести страти, бо достаток одиниці то добробит цілого народу.

Кожний Русин повинен асекуровати ся тільки в рускім товаристві взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“

Нема жадного иншого руского товариства асекураційного, тільки один

### „ДНІСТЕР“

„ДНІСТЕР“ рахує найдешевші оплати заобезпеченя селянських буд. ннів.

„ДНІСТЕР“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам; на рік 1912 виносить зворот 10%.

„ДНІСТЕР“ оцінює та виплачує шкоди по огни скоро і ретельно, а до комісії запрошує все двох господарів на оцінятелів.

„ДНІСТЕР“ дав підмоги руским школам і бурсам, де виховують ся селянські діти.

Люди асекуровані в „ДНІСТРІ“ можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ виносять з кінцем 1912 року 3,910.293 „~~...~~“.

„ДНІСТЕР“ приймає обезпеченя на житє у всіх догідних комбінаціях (на дожитє, посмертні капітали, посаги, рентя).

В „ДНІСТРІ“ можна обезпечити від крадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, цінні папери і векслі за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“: Товариство взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові, у власнім домі ул. Руска ч. 20.